AVİM Yorum • No: 2025 / 30 • Mart 2025

AVRUPA SAVUNMASININ GELECEĞİ: TRUMP POLİTİKALARI GÖLGESİNDE YENİ BİR YOL ARAYIŞI

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Bilindiği üzere Avrupa Parlamentosu (AP), 12 Mart 2025 tarihinde Avrupa savunmasının geleceğine ilişkin bir rapor kabul etmiştir. 89 maddeden oluşan rapor[1], Donald Trumpın ABD Başkanı seçilmesinden sonra çeşitli alanlarda ve özellikle Ukrayna Savaşı konusunda izlediği değişik politikalarla dikkat çekmeye başlamıştır. Bu bağlamda, özellikle Batı ittifakının birlik ve bütünlüğü konusunda sahip olduğu görülen değişik düşünceler, uluslararası sorunlarda Rusya ile izlediği paralel tutumlar (Birleşmiş Milletler Genel Kurulundaki ve Güvenlik Konseyindeki Ukrayna konusundaki oylamalardaki benzer tutumlar), Batı ittifakının Avrupa kanadını savunma konularında Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile yol ayrımına gelindiğini düşündürmeye başlamıştır. Bu bağlamda, Ukrayna Cumhurbaşkanı Zelenskiynin kıymetli madenler konusundaki anlaşmayı imzalamak için 28 Şubat 2025 tarihinde Washingtonda Oval Ofiste Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodomir Zelenskiy ile ABD Başkanı Trump ve Başkan Yardımcısı JD Vance arasında geçen ve basın mensuplarının da odada bulunması nedeniyle dünya kamuoyunun bilgisine gelmiş olan hararetli tartışma[2] Avrupa kamuoyunda büyük bir şaşkınlık ve tepki ile karşılanmıştır.

Trumpın Başkan olduğundan bu yana izlediği politikaları esasen şüphe ile karşılamakta olan Avrupa ülkelerinde, ABD tarafından savunma konularında yalnız bırakılabilecekleri şüpheleri kuvvetlenmiş ve tabiri caizse Avrupa kendi başının çaresine bakma yollarını aramaya başlamıştır. Bu bağlamda, İngiltere Başbakanı Keir Starmer, Oval Ofisteki meşhur tartışmadan iki gün sonra, 2 Mart 2025 tarihinde 19 katılımcının yer aldığı bir yuvarlak masa toplantısıyla ortaya çıkan duruma bir tanı koymak ve neler yapılabileceğini konuşmak için Lancaster Houseta bir toplantı[3] düzenlemiştir. Toplantıya ABden sadece 11 üye, ayrıca İngiltere, Norveç, Türkiye, Ukrayna, Kanada ile Avrupa Birliği (AB) Konseyi ve Komisyon Başkanları ile NATO Genel Sekreteri katılmışlardır. Toplantının dikkat çeken oluşumu hakkında sorulan sorulara cevap veren Avrupa Komisyon Başkanı Ursula Von der Leyen, ortadaki sorunun büyüklüğü ile orantılı olarak, Geniş Avrupayı yansıtacak bir yapının esas alınmasının gerektiğinin düşünüldüğünü belirtmiştir.

Bu konudaki görüşmeler devam etmiş, 6 Mart 2025 tarihinde AB bir zirve toplantısı yaparken hemen ertesi günü Geniş Avrupalı katılımcılar olarak Avrupa Komisyonu Başkanı Von der Leyen, bu sefer İngiltere, Norveç, Türkiye ve Kanadayı bir gün önceki toplantıdan haberdar etmiştir. Bu toplantılar sonucunda Geniş Avrupa ülkelerinin bir yandan süreç

içerisinde ABD ile bağları koparmayan bir politika izlemesinin, diğer yandan da bir gönüllüler koalisyonu oluşturarak Avrupa çapında alınabilecek savunma tedbirleri konusunda organize olma yoluna girdikleri görülmüştür.

Yukarıda değindiğimiz, Avrupa Savunmasının Geleceği başlıklı rapor, Trumpın liderliğindeki ABDnin izlemeye başladığı yeni politika karşısında atılan adımları ve kolektif savunma konusunda gelinen noktayı özetlerken, diğer yandan güvenlik açısından APnin tavsiyelerini ve önerilerini irdelemektedir. Raporun ilerleyen bölümlerinde, Avrupanın güvenlik mimarisinde ortaya çıkan değişikliklere cevap vermek üzere düşünülen tedbirlerin finansman yönü de ayrı maddeler halinde ele alınmakta ve açıklanmaktadır.

Özetle rapor, Trumpın ABD Başkanı olmasından sonra izlemekte olduğu politikaların güvenlik konusunda yarattığı endişe ve dalgalanmaları izaha çalışırken, öte yandan Avrupanın güvenliği konusunda alınması gereken önlemlere ilişkin tavsiyeler içermektedir.

İkinci Dünya Savaşının sonra ermesinden bu yana, aşağı yukarı seksen yıldır Türkiyenin gerek Birleşmiş Milletler sistemi içerisinde gerek 1952 yılından bu yana NATO üyesi olarak Batı ittifakında oynamış olduğu önemli rol, Ukrayna Rusya Savaşı ve bunu takiben Trumpın izlemeye başladığı değişik tutum ışığında yeniden güçlü bir şekilde ortaya çıkmaya başlamıştır. Nitekim Türkiyenin gerek Avrupa Komisyonu Başkanı Von der Leyenin Geniş Avrupa gerek İngiltere önderliğinde oluşturulan gönüllüler koalisyonu içinde yer alması şaşırtıcı olmamıştır.

Böyle durumlarda, örneğin AP gibi sorumlu kurumların Avrupa Savunmasının Geleceği gibi önemli konularda raporlar hazırlarken dikkatli ve sorumlu davranılması kaçınılmaz bir gereksinimdir. Hazırlanacak metinlerde, her kelimenin taşıyacağı önem dikkatle göz önünde tutulmalı ve hassasiyetler yaratılmamaya özen gösterilmelidir. Hal böyleyken APnin son raporunun 8. Ve 40. Maddelerinde görüldüğü şekilde Kıbrıs sorunu konusunda gereksiz, Türkiye bakımından haksız ve özensiz ifadelere yer verilmesi raporun bütünlüğüne aykırı düştüğü gibi, Avrupa güvenliği konusu ile ilgili sivil ve asker uzmanları şaşırtacak bir nitelik taşımaktadır. AB üyesi olan ve Kıbrıs konusu ile ilgili iki ülkenin baskılarıyla metne konulduğu anlaşılan bu paragraflar, Türkiyenin Avrupa güvenliğine katkı konusundaki azim ve kararlılığını hiç şüphesiz etkilemeyecektir, ancak bunun AP gibi önemli bir kurum tarafından Türkiyeye karşı yapılmış bir haksızlık olduğu da bir gerçektir. Güvenlik endişelerinin zirve yaptığı bu günlerde yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız yeni politika ve stratejiler saptanırken, Avrupaya ilişkin olarak alınacak karar ve belirlenecek konularda AB organlarından gerekli hassasiyeti göstermekte dikkatli davranmaları beklenir. Avrupanın birliğini ve tesanüdünü, içinden geçmekte olduğumuz hassas dönemde bir-iki AB üyesinin oydaşmasını sağlamak amacıyla feda edilmesinin sorumluluğu olacaktır ve bunun her zaman hatırda tutulmasında büyük yarar görülmektedir.

**Görsel: https://www.aa.com.tr/tr/dunya/guvenoyu-yoklamasi-oncesinde-ab-mahkemesinden-von-der-leyen-aleyhinde-karar/3277566.*

[1] White Paper on the Future of European Defence - European Parliament resolution of 12 March 2025 on the white paper on the future of European defence (2025/2565(RSP)), *European Parliament*, 12 Mart 2025, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2025-0034_EN.pdf.

[2] What They Said: Trump, Zelenskyy and Vances heated argument in the Oval Office, *AP News*, 28 Şubat 2025, https://apnews.com/article/trump-zelenskyy-vance-transcript-oval-office-80685f5727628c64065da81525f8f0cf.

[3] Avrupa, Ukrayna için barış planını kabul etti: ABD'nin de desteğine ihtiyaç var, *EuroNews*, 2 Mart 2025, https://tr.euronews.com/my-europe/2025/03/02/avrupa-ukrayna-icin-baris-planini-kabul-etti-abdnin-de-destegine-ihtiyac-var.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "AVRUPA SAVUNMASININ GELECEĞİ: TRUMP POLİTİKALARI GÖLGESİNDE YENİ BİR YOL ARAYIŞI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 30. Mart 21. Erişim Ekim 30, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/AVRUPA-SAVUNMASININ-GELECEGI-TRUMP-POLITIKALARI-GOLGESINDE-YENI-BIR-YOL-ARAYISI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır